

Vývoj českých knihoven

OD DOB PRVNÍ REPUBLIKY PO SOUČASNOST

Martin Krčál

ISKB02 Úvod do knihovnictví, podzim 2024

Knihovny před rokem 1918

- ❑ dlouhá tradice knihoven
- ❑ od hliněných destiček, přes papyrus, pergamen po papír
- ❑ knihtisk

Knihovny před rokem 1918

□ Starověké knihovny

- Ašurbanipalova knihovna v Ninive (Asýrie) – 7. stol. př. n. l.
- Alexandrijská knihovna (Egypt) – 3. stol. př. n. l.
- Pergamská knihovna (Malá Asie) – 2. stol. př. n. l.

□ Středověké knihovny

- klášterní a církevní
 - ❖ Vivarium, Papežská knihovna v Římě, Klášterní knihovna v Plasech, Vyšehradská kapitulní knihovna,...)
- univerzity
 - ❖ Sorbona, Oxford, Cambridge, Pražská univerzita,...

Knihovny před rokem 1918

- renesanční knihovny
 - významné šlechtické rody, panovnické knihovny
- vynález knihtisku – 15. stol.
- institucionální knihovny
 - 1781 – Národní knihovna (R. Ungar), zejména spolkové
- rozvoj vědy a techniky – 19. stol.

A black and white close-up portrait of Tomáš Masaryk, the first president of the Czech Republic. He is shown from the chest up, wearing a suit and tie, and has a full, white beard and mustache. He is wearing round-rimmed glasses and looking slightly to the right of the camera with a thoughtful expression. The background is dark and out of focus.

První republika

- ❑ 1918-1938
- ❑ masarykovské ideály
- ❑ důraz na vzdělanost
- ❑ rozvoj českých zemí
- ❑ národnostní problémy
- ❑ korupce

První knihovní zákon

- ❑ Zákon o veřejných knihovnách obecných (č. 430/1919 Sb.)
- ❑ zaměřen na veřejné knihovny
- ❑ knihovna v každé obci (do 2 let)
- ❑ financováno obcemi
 - definována minimální výše rozpočtu
- ❑ profesionální knihovník v knihovně nad 10.000 obyvatel
- ❑ služby zdarma
- ❑ výpůjční doba dle počtu obyvatel

První knihovní zákon

- ❑ sestavil jej Ladislav Jan Živný
- ❑ inspirace v anglo-amerických zemích a Skandinávii
- ❑ považován za nejlepší KZ té doby

Uplatňování KZ

- ❑ 1921 – Čechy a Morava
- ❑ 1925 – Slovensko
- ❑ 1927 - Podkarpatská Rus
- ❑ nebyl nikdy novelizován
- ❑ problémy v době hospodářské krize

Situace za první republiky

- rozvoj knihoven a českého knihovnictví
- vzdělávání knihovníků
 - původně 2-3 týdenní kurzy (Živný)
 - 1920 - 1927 – Státní knihovnická škola (Zdeněk Václav Tobolka)
 - ❖ studium trvalo 1 rok
 - ❖ učily se dějiny knihtisku, katalogizace, půjčování a doplňování fondů
 - 1926 - kurzy na FF UK na 2 roky (Tobolka)

Národní knihovna - Klementinum

- ✓ 1773 – založena c.k. UK
- ✓ 1781 – Bibliotheca nationalis
- ✓ 1935 – Národní a univerzitní knihovna
- ✓ 1939 – Zemská a univerzitní knihovna
- ✓ konzervační fond

Knihovna hlavního města Prahy

- ✓ 1922 – vznik sítě
- ✓ 1928 – nová budova ÚK
- ✓ návrh arch. Fr. Roith

Zemská a univerzitní knihovna

- ✓ 1923 – vznik knihovny
- ✓ hledání prostor
- ✓ Wilhelm Schram
- ✓ arch. Bohuslav Fuchs
- ✓ 1935 – Zemský dům III
- ✓ 14 poboček

Nový Zemský dům v Brně.

Brněnská Veřejná knihovna obecní

- ✓ 1921 – vznik knihovny
- ✓ osobnost J. Mahena
- ✓ 1926 – Rašínova 3
- ✓ 1934 – čítárna na
Solniční 12

Spolková činnost

- ❑ knihovnické spolky
- ❑ 1919 - Spolek čs. knihovníků a jejich přátel
 - Tobolka a Koutný
- ❑ 1927 –Spolek knihovníků veřejných obecních knihoven
 - Brno, Mahen
- ❑ spolupráce se zahraničím (IFLA)
 - 1926 – Mezinárodní knihovnický kongres v Praze

Ekonomická krize

- ❑ krize = problémy s financováním
- ❑ snížení životní úrovně obyvatel
- ❑ větší využívanost knihoven
- ❑ braková literatura
- ❑ finance na knihovny zakotvené v KZ (potřeba novely)

Ohrožení republiky

- ❑ investice do opevnění
 - 10% rozpočtu státu ⇨ cesta k bankrotu
- ❑ 1935 – povinný výtisk
- ❑ 1937 – zákaz nacistických knih
 - vydávání
 - cenzura v knihovnách
- ❑ 1938 – evakuace fondů z pohraničí
- ❑ 1939 – první bibliobus v Praze (do 1940)

Funkce knihovny za první republiky

- ❑ čítárny knih a časopisů
- ❑ pro veřejnost zejména beletrie, populárně-naučná lit.
- ❑ univerzitní knihovny – odborná literatura
- ❑ knihovny často vedou osobnosti uměleckého života v obci
- ❑ propojení s kulturou

Vývoj počtu knihoven

Rok	Počet knihoven
1918 (pouze Čechy a Morava)	1 133
1926 (pouze Čechy a Morava)	11 262
1926 (Československo)	14 755
1937 (Československo)	16 647
1941 (Protektorát Čechy a Morava)	7 582

A black and white historical photograph showing a dense crowd of people, likely in a city during an occupation. In the foreground, a soldier in a helmet is visible, and another person is being carried on a stretcher. The background is filled with civilians and more soldiers, some in uniform and some in civilian clothes. The overall atmosphere is one of a significant event or conflict.

Okupace

- ❑ 1939-1945
- ❑ omezování kultury
- ❑ veřejnosti omezován vstup do knihoven
- ❑ cenzura

Okupace

- ❑ úpadek knihoven, minimální finance
- ❑ uzavření knihovnických škol
- ❑ zavírání českých knihoven v Sudetech, ničení fondů
 - kontrola čtenářství (Opavsko) vs. úplné zrušení (Ústí n. Labem)
 - část zachráněna přesunem do vnitrozemí
- ❑ univerzitní - omezování přístupu veřejnosti
- ❑ 1941 - zákaz půjčování knih ze žákovských a učitelských knihoven
- ❑ personální ztráty

Cenzura

❑ vyřazování literatury z knihoven

- židovští autoři, antifašisté, anglo-americká, polská, francouzská nebo ruská literatura
- 1940 – 1894 zakázaných titulů, 1352 autorů českých i zahraničních
- 1944 – seznam obsahoval již přes 10.000 děl
- podpora nacistické ideologie, antisemitská literatura
- zničené knihy za okupace
 - ❖ pohraničí: 2 731 441 knih
 - ❖ vnitrozemí: 606 375 českých knih (40% z celkového počtu svazků v knihovnách)

Vývoj po roce 1945

- ❑ obnova knihoven, spolků a škol
- ❑ snaha vrátit dokumenty do původních knihoven
- ❑ 1946 – budování tzv. Gottwaldových knihoven
 - vnitrostranická knihovnická síť, zahrnovala i závodní knihovny ROH
 - knihovna nového typu
 - podpora politických školení
- ❑ 1948 – převrat, cenzura, knihovny přizpůsobovány potřebám státu

Únorový převrat a budování socialismu

- 13. –14. 5. 1948 - sjezd českých a slovenských knihovnických pracovníků v Brně
 - zdůrazňován politický význam knihoven
 - práce se čtenářem
 - výchova v duchu komunistických idejí
 - výzva k očištění knihoven
 - ❖ od tzv. literárního braku
 - ❖ politicky závadná literatura
 - představen návrh nového knihovního zákona
 - ❖ podpora sjezdu, ale přijat až v roce 1959

Budování socialistických knihoven

- ❑ 1948–1989
- ❑ cenzura
- ❑ politické uvědomění, socialistický člověk
- ❑ standardizace a sjednocování postupů

Budování socialistických knihoven

- ❑ 1950 – obnoveny knihovnické kurzy na FF UK
- ❑ 1953 – vznik středních knihovnických škol v Praze a Brně
- ❑ zavedeny pětiletky a centrální plánování
- ❑ 1952 - celostátní ideologická konference vědeckých pracovníků
 - čtenář nového typu
 - propagace socialistické literatury a komunistických ideálů
 - plánování četby – co má čtenář číst

Propagace, agitace

- ❑ knihovnické akční skupiny – agitace mezi obyvateli
 - obcházení domácností, snaha o registraci do knihovny
 - zvýšení počtu uživatelů až o 200%
 - do akce se zapojilo 15% místních knihoven
- ❑ Fučíkův odznak
 - podpora dětského čtenáře,
 - 11 knih, 5 filmů, interpretační klíč, zkušební komise
- ❑ 1955 - zaveden Březen – měsíc knihy
 - podpora čtenářství

2. knihovní zákon

- ❑ 1959 - Zákon č. 53/1959 sb. O jednotné soustavě knihoven
- ❑ vytvořen jednotný systém knihoven
 - lidové (veřejné) knihovny, místní (malé obce), městské (velké obce), okresní, krajské, státní knihovny, vědecké knihovny, technické vědecké knihovny
- ❑ důraz na spolupráci (MVS, výměna info, akvizice, metodiky,...) a centralizaci
- ❑ role Národní knihovny
 - NK na Státní knihovnu ČSR, povinnost konzervace fondu, budování České národní bibliografie, vedoucí knihovna, poradenství ostatním, centrální řízení
- ❑ zasloužil se o něj Jaroslav Drtina

Fondy, cenzura

- rušení klášterů = zabavování fondů
 - určeny knihovny, kam zabavené knihy putovaly (Strahov, Teplá, Rajhrad)
- cenzura – indexy zakázaných knih
 - zakázaní autoři
 - podpora sovětské literatury a socialistické literatury
- nákupy
 - knihovny mají přednostní právo na nákup literatury

Budování socialismu

- ❑ 1959 - Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací (ÚVTEI)
 - nákupy literatury ze zahraničí pro podniky
- ❑ 1974 – Zásady rozvoje ISK
 - zaměřeno na státní vědecké knihovny
 - budování regionálního fondu (povinný výtisk)
 - vytvářené souborných bibliografií a přispívání do ČNB
 - podpora menším knihovnám
 - podpora výzkumné činnosti
 - ❖ orientace na uživatelské výzkumy, publikační činnost,...

System, centralizace

- ❑ snaha o centralizaci postupů
- ❑ vytváření vlastních pravidel nebo inspirace v SSSR
 - nebyla potřeba spolupráce se zahraničím
 - 1959 - Pravidla jmenného katalogu (Nádvorník)
 - 1965 - ČSN 01 0195 Bibliografický (dokumentační) a katalogizační záznam
- ❑ přístup se mění v 80. letech
 - mezinárodní pravidla ISBD v ČNB, automatizace - [více](#)

Vývoj po roce 1989

- 1989-současnost
- transformace společnosti
- změny v knihovnách
- změna role knihoven
- technologie a automatizace

Stav na počátku 90. let

- ❑ dlouhá tradice knihovnictví
- ❑ vysoká míra centralizace
 - systém knihoven, legislativa
- ❑ chybějící prestiž
 - dobrovolní knihovníci
- ❑ chybějící literatura
 - zahraniční
 - cenzurovaná
- ❑ chybějící technologie
- ❑ nevyhovující prostory, budovy

90. léta

- měnící se společenské prostředí
 - změna uživatelů
 - nové potřeby, kvalita, rychlost, komfort
 - nové služby

- transformace knihoven
 - menší správní celky, rušení okresů, kraje
 - změny zřizovatelů
 - ❖ nově např. knihovny měst a obcí

90. léta

- ❑ rozvoj spolupráce
 - zahraniční
 - domácí
- ❑ internet
- ❑ automatizace knihovnických procesů
 - v Národní knihovně již od 80. let
- ❑ zavádění ICT
- ❑ standardizace

3. knihovní zákon

- ❑ 257/2001 Sb. Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
- ❑ základní rozdělení knihoven
- ❑ otevírá systém knihoven
- ❑ definuje veřejné knihovnické a informační služby

Změna knihovnické práce

- ❑ zpracování fondů
 - již ne pouze tradiční zdroje – internet a online zdroje
- ❑ schopnost vyhledávat dokumenty
 - nové formy zpracování dokumentů (FRBR)
- ❑ zavádění technologií
 - jejich vliv na služby knihoven
 - vzdělávání společnosti i knihovníků
- ❑ knihovna = neformální vzdělávání
 - koncept komunitní knihovny

Knihovna = místo pro setkávání komunity

- ❑ důraz na pohodlí a komfort služeb
- ❑ klidové a odpočinkové zóny
- ❑ seminární studovny
- ❑ občerstvení
- ❑ provozní doba - model 24/7
- ❑ příjemný personál
- ❑ různé cílové skupiny = jiné potřeby
- ❑ přestavby knihoven, finance

Budovy a prostory knihoven

- ❑ často nevyhovující prostory
- ❑ rekonstrukce knihoven
- ❑ důraz na prostor
 - mizí knihy, regály
 - místa pro vzdělávání, akce, setkávání komunit
 - lépe naplňují cíle knihoven
- ❑ diskuze o Kaplického návrhu Národní knihovny

Moderní prostory

Moderní prostory

Technologie a automatizace

- ❑ knihovní systémy, katalogy
- ❑ IS knihoven, intranet, webstránky
- ❑ nástroje pro správu a efektivní využívání EIZ
- ❑ linkovací nástroje, metavyhledávače, velké indexy, citační SW, správa EIZ
- ❑ digitální knihovny
- ❑ komunikační technologie
- ❑ online komunikace, online porady

Fondy

- ❑ návrat zakázané literatury
- ❑ nákupy ze zahraničí
- ❑ finanční prostředky
 - dlouhodobé podfinancování
 - stejné rozpočty **x** pokles nominální hodnoty, růst cen dokumentů (inflace, DPH) ⇔ méně zakoupených dokumentů
 - chybí prostředky na kvalitní a dlouhodobé systematické rozvíjení fondů
 - granty - podpora EIZ, kontinuita???
 - vliv krize 2009 (viz [Čtenář](#))

Fondy a přístup k nim

- nové druhy dokumentů
 - audioknihy, elektronické informační zdroje,...
 - služby jako e-Reading, PressReader, Bookport apod.
- snaha zpřístupňovat své fondy online
 - digitalizace
 - budování digitálních knihoven a sbírek
 - problém s autorským zákonem
 - pouze v budovách knihoven (e-prezenčka)
- licencované zdroje a otevřený přístup

🔍 Hledat v celé digitální knihovně

Pouze veřejné

Vstupte

Navštívené

Nejnovější

Hlásková řeč, hláskové
písmo, hlásková metod...
1931

Kniha

Popis okresu
bechyňského: na oslav...
1928

Kniha

Český varhaník: Sbíрка
různých skladeb pro...
Zelinka, Jan Evangelista,...
[1886]

Hudebniny

Kalendář pokrokového
studentstva
[1895-1911]

Noviny

L'Addio: Pezzo
caratteristico quasi...
Lauska, František, 1764-1825
[1820?]

Hudebniny

Dvacet nových chorálů:
opus 540 = Zwanzig...
Lów, Josef, 1834-1886
[mezi 1911 a 1914?]

Hudebniny

< 1 2 3 4 >

Digitální knihovny

- ❑ digitalniknihovna.cz
- ❑ ceskadigitalniknihovna.cz
- ❑ manuscriptorium.cz
- ❑ staremapy.cz
- ❑ ndk.cz
- ❑ thesis.cz

České knihovny na jednom místě

Hledejte mezi 14 509 755 dokumenty

Zadejte hledaný dotaz, např. název knihy

 HLEDAT

[Pokročilé vyhledávání](#)

 [← Inspirace ke čtení](#)

[Najít knihovnu →](#)

Populární

Oblíbení autoři

E-knihy ke stažení

Budování portálů = knihovny.cz

Národní zdroje

Zahraniční zdroje

Adresář knihoven [?]

Zadejte hledaný dotaz, např. název knihy, autora, ..

Ve všech polích ▾

 Hledat [?]

[Pokročilé vyhledávání](#)

[Geografické vyhledávání](#)

NÁRODNÍ ZDROJE

Vyhledávání v českých knihovnách a databázích

ZAHRA NIČNÍ ZDROJE

Odborné a vědecké licencované publikace ze zahraničí

E-KNIHY

Volně dostupné elektronické knihy ke stažení

PTEJTE SE KNIHOVNY

Služba českých knihoven. Získejte odpovědi na vaše otázky.

Josef Škvorecký

Tankový prapor

Josef Škvorecký, 1924-2012

Konec poručíka Borůvky : detektivní žalozpěv

Josef Škvorecký, 1924-2012

Nevěsta z Texasu : romantický příběh ze skutečnosti

Josef Škvorecký, 1924-2012

Setkání v Bílé dámě, s vraždou : detektivní

Čeští světci

První česká království

Martin Wihoda, 1967-

Svatá Anežka : příběh české princezny

Oldřich Selucký, 1955-

Ludmila : kněžna a světice

Jakub Izdný, 1986-

Jan Nepomucký : česká legenda

Informujeme

Využívejte služby portálu Knihovny.cz naplno!

Přihlášení prostřednictvím čtenářského účtu do Vaší knihovny vám umožní:

- prohlížet vaše čtenářská konta ze všech knihoven
- spravovat seznamy oblíbených publikací
- snadno filtrovat a hledat ve své knihovně
- a mnoho dalšího...

[Přihlášení uživatele](#)

[Registrace](#)

Moravská zemská knihovna - katalog

Ve všech polích ▾

 Hledat

[Pokročilé vyhledávání](#)

[Geografické vyhledávání](#)

Možnosti vyhledávání

[Historie vyhledávání](#)
[Novinky ve fondu](#)

Objevte více

[Digitalizované katalogy MZK](#)
[Meziknihovní výpůjční služba](#)
[Další elektronické zdroje](#)
[Knihovny.cz](#)

Hledáte pomoc?

[Tipy pro vyhledávání](#)
[Základní vyhledávání: video návod](#)
[Ptejte se knihovny](#)
[Často kladené dotazy](#)
[Zpětná vazba](#)

Používáme cookies. [Nastavení cookies](#)

Sledujte nás

Vyvíjí

Digitalizace

- cenově dostupné technologie
 - robotické skenery
- uchování národního dědictví
 - projekt Národní digitální knihovna (www.ndk.cz)
 - digitalizace významné části bohemikální produkce 19. - 21. století
 - dlouhodobé uložení dokumentů ve spolehlivém digitálním úložišti
 - zpřístupnění digitálních dokumentů v jednotném rozhraní

Správa a ochrana dokumentů

- ❑ do roku 1989 chybí strategie a nástroje
- ❑ 90. léta – pokusy o nápravu (NKP)
 - pracoviště mechanické očisty, mikrobiologie a klimatologie, přímé digitalizace vzácných rukopisů a starých tisků
 - pracoviště ochranného reformátování novodobých dokumentů
- ❑ kvalitní technologie, dodržování mez. standardů, podfinancování
- ❑ hodně se změnilo po povodních v roce 1997
- ❑ problematika LTP = dlouhodobé uchování dokumentů

Spolupráce

- ❑ výměna bibliografických záznamů
 - Souborný katalog ČR, WorldCat
- ❑ sdílená katalogizace
 - přijetí zahraničních standardů
 - AACR2, RDA, UNIMARC/MARC21,...
 - Bibframe???
- ❑ nové typy dokumentů
 - zejména elektronické
- ❑ zavádění ICT

Spolupráce

- společné projekty knihoven
 - např. na podporu čtenářství (Noc s Andersenem)
- mezioborová spolupráce
 - např. muzea, galerie,...
 - společné standardy, projekty
 - Europeana - digitální knihovna světového kulturního dědictví

Knihovníci a vzdělávání

- ❑ chybějící prestiž
- ❑ knihovníka může dělat kdokoliv, dobrovolníci
- ❑ podfinancování knihoven, nedostatek kvalitního personálu
- ❑ vztah škol a praxe
 - vzájemná kritika z obou stran
 - vystudovaní knihovníci nic neumí
 - ale změna knihovnické práce
- ❑ celoživotní vzdělávání
 - výměnné pobyty knihovníků, kurzy, semináře, konference...

Knihovnické školy

□ vysoké školy

- Ústav informačních studií FF UK
- Kabinet informačních studií a knihovnictví FF MU
- Ústav bohemistiky a knihovnictví na Pří-FF SU v Opavě

□ střední školy

- OA, střední a vyšší knihovnická škola v Brně
- Střední škola knih v Brně (Knihkupecké a nakladatelské činnosti)
- SOŠ Luhačovice
- +8 dalších s oborem [Informační služby](#)

Služby knihoven

□ snaha srovnání se světem

- velká proměna
- část služeb prošla transformací
 - ❖ meziknihovní služby
- nové služby
 - ❖ reprografické, elektronické služby

□ orientace na informační vzdělávání

- dospělí, děti, podpora čtenářství

Služby knihoven

- ❑ rozvoj referenčních služeb
 - z vlastního fondu
 - zprostředkování dokumentů z jiných knihoven a institucí
- ❑ virtualizace služeb
 - katalogy, vzdálený přístup k e-zdrojům, přístup k digitálním knihovnám, komunikace online
 - Ptejte se knihovny.cz
- ❑ využití technologií
 - online nástroje, sociální sítě,...
- ❑ individuální přístup, moderní služby, stálá dostupnost 24/7, komfort,...

Propagace knihoven

- ❑ zakládání PR oddělení
- ❑ spolupráce s médii
- ❑ objevování významu propagace a PR
 - Celé Česko čte dětem
 - Kniha mého srdce
 - spolupráce s médii
 - netradiční propagace ([GR](#))

GUERRILLA READERS

READING BADGES

čtenářské placky

Jsi čtenář, knihovník? Rád čteš, miluješ knihy, nemůžeš se odtrhnout od své čtečky, police s knihami u tebe doma už zabírají většinu pokoje? Nebo nečteš (není čas?), ale čtení fandíš a připadá ti, že je v kurzu?

- SEAZ
- READER library lover of all sizes
- if you like reading you
- if you like reading you
- i read more books than blogs
- I BO OK
- library
- ALADA MO' KULTURNÍ DOZA
- Reaa

Guerrilla Readers ve spolupráci s Bad Gees představují sérii čtenářských plackek, ze kterých si určitě vybereš motiv, který ti sedí! Dej větší světu, že fandíš čtení! Placky k dostání na www.badgees.cz

WWW.BADGEES.CZ
WWW.GUERRILLAREADERS.CZ

bad gees

GUERRILLA READERS

Knihovnické spolky a sdružení

- SKIP
- SDRUK
- AKVŠ
- SKAT
- SUAleph
- mezinárodní
 - ALA, IFLA, OCLC, EBLIDA,...

Knihovnické časopisy

☐ recenzované

- [ProInflow](#), [Knihovna Plus](#)

☐ nerecenzované

- [Inflow](#), [Ikaros](#), [Duha](#), [Čtenář](#), [Knihovnický zpravodaj Vysočina](#), [Bulletin SKIP](#), [Zpravodaj JIB](#), [Sova](#), [U nás](#),...

České knihovnické konference

- ❑ Knihovny současnosti, Caslin, Bibliotheca Academica, NASIV, IVIG, Kniha 21. století, Elektronické služby knihoven, ~~Inforum~~, Knihovny a marketing (KaM),...
- ❑ seznamy konferencí:
 - [Seznam doporučených vzdělávacích akcí SKIP](#)
 - [Conferencealerts.com](#) (upozorňování na akademické konference)

Knihovnická komunita

- ❑ spolupráce???
- ❑ omlazující se
 - zejména akademické knihovny
- ❑ nové nápady
- ❑ spolupráce v rámci oborů
- ❑ spolupráce dle témat
 - např. e-knihy
- ❑ nejednotnost, zájmové skupiny

Knihovnické soutěže a ceny

Organizační výbor INFORUM 2015
uděluje na základě výsledků hlasování účastníků
21. ročníku konference Cenu INFORUM 2015

INFORUM 2015

Ptejte se knihovny

– nový modul podporující plynulé
funkce kooperačního projektu

Vladimír Karen
předseda organizačního výboru

dne 26. 5. 2015

INFORUM 2015
Ptejte se knihovny

Knihovna roku

- ❑ uděluje ministr kultury
- ❑ [nařízení vlády č. 5/2003 Sb.](#), o oceněních v oblasti kultury, udělovaných MK...
- ❑ dlouhodobé zásluhy o rozvoj knihovnictví v obcích
- ❑ mimořádný přínos k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb
- ❑ od roku 2003

Medaile Z. V. Tobolky

- ❑ uděluje SDRUK
- ❑ za rozvoj českého knihovnictví
- ❑ za celoživotní práci v knihovnictví

Cena českých knihovníků

- ❑ uděluje výkonný výbor SKIP
- ❑ za dlouholetou činnost v knihovnictví
- ❑ od roku 2001

MARK

- uděluje SKIP
- cílem podpořit a ocenit mimořádné tvůrčí aktivity mladých pracovníků knihoven a studentů oboru, do 35 let
 - 2010 - Petr Škyřík
 - 2011 - Helena Selucká
 - 2012 - Blanka Vorlíčková
 - 2013 - Ladislava Zbiejczuk Suchá
 - 2014 - Dagmar Chytková
 - 2015 - Eva Vojtíšková
 - 2016 - Vojtěch Vojtíšek
 - 2017 - Linda Jansová
 - 2018 - Kateřina Nekolová
 - 2019 - Hana Pietrová
 - 2020 - Ondřej Hudeček
 - 2021 - Tomáš Pavelka
 - 2022 – Michaela Mrázová

<https://www.skipcr.cz/oceneni/mark>

Ceny pro instituce

□ Biblioweb

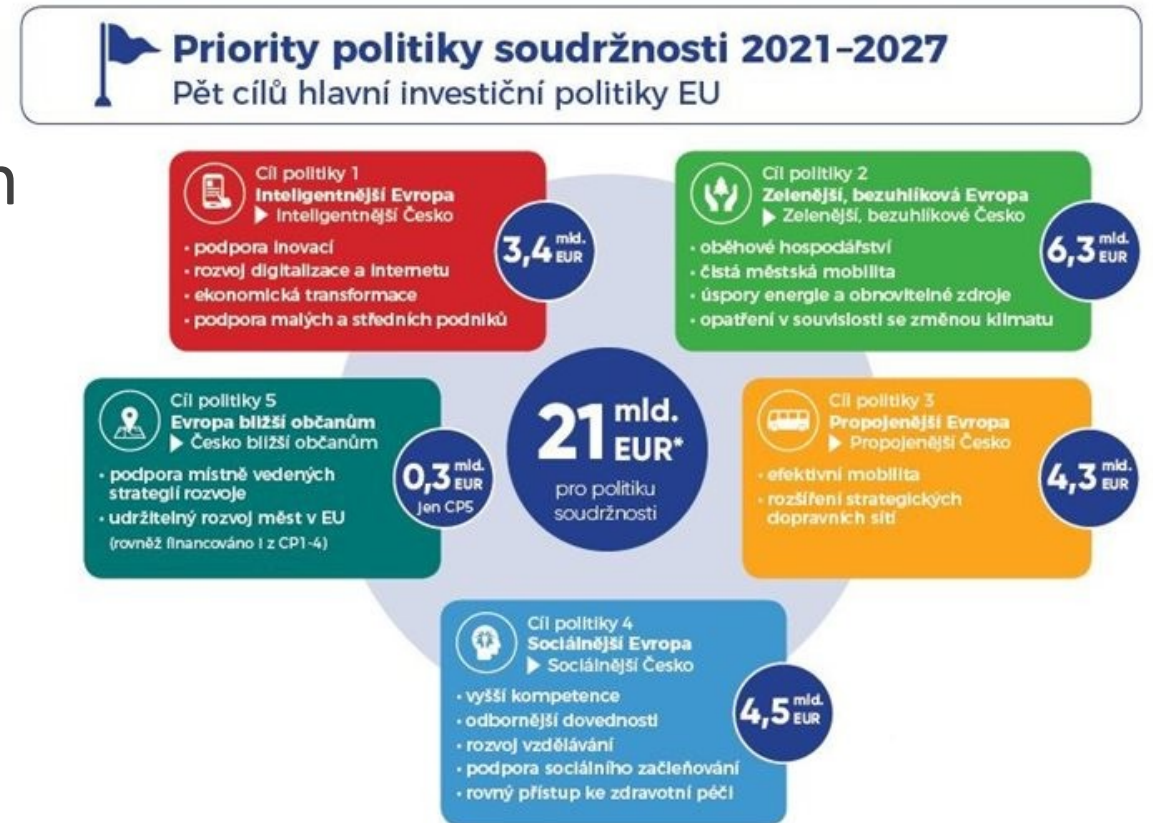
- uděluje SKIP
- soutěž o nejlepší webovou prezentaci knihovny
- od roku 2002

□ Kamarádka knihovna

- uděluje SKIP
- pro dětská oddělení knihoven
- od roku 2007

Financování

- rozpočty
- programy na podporu knihoven a VaV
 - granty
 - ❖ VISK, FRVŠ, Knihovna 21. století, Česká knihovna, NAKI, GAČR, TAČR,...
 - Evropské strukturální fondy
 - ❖ OP VaVpi, OP VK, Horizon Europe, ...
 - ostatní
 - ❖ [Finanční mechanismy EHP a Norské fondy](#)
 - ❖ ...

VISK

- ❑ usnesením vlády ČR ze dne 10. 4. 2000 č. 351 o Koncepti státní informační politiky ve vzdělávání
- ❑ vychází z Koncepce rozvoje knihoven
- ❑ hlavní cíl:
 - inovace veřejných informačních služeb knihoven prostřednictvím ICT
- ❑ financování
- ❑ 9 podprogramů

Přehled podprogramů

Označení	Program
VISK1	Koordinační centrum programu VISK
VISK2	Mimoškolní vzdělávání knihovníků
VISK3	Program vytváření informačních center veřejných knihoven - ICEKNI
VISK4	Digitální knihovna a archiv pro informační služby knihoven
VISK5	Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR - RETROKON
VISK6	Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů - Memoriae Mundi Series Bohemica
VISK7	Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupnění dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru - Kramerius
VISK8	Informační zdroje – dostupnost, CPK a informační brány
VISK9	CASLIN - Rozvoj Souborného katalogu CASLIN a Souboru národních autorit

Knihovny 21. století

- ❑ podpora nadstandardní knihovnické, informační a kulturně vzdělávací činnosti knihoven
- ❑ podporu dostupnosti informací pro občany se zdravotním postižením
- ❑ 3 podprogramy

Podprogramy

- ❑ **Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců**
 - realizace výstav, besed, soutěží;
 - nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny.
- ❑ **Podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením**
 - nákup knihovních fondů pro nevidomé a slabozraké
 - nákup technických zařízení
- ❑ **Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost**
 - projekty zaměřené na rozvoj čtenářství, CŽV, přednášky, semináře, besedy, soutěže a výstavy
 - vydávání publikací, podpora komunitní činnosti knihoven a služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením
 - akce k významným literárním výročím

Další fondy a projekty

- ❑ Evropské strukturální fondy – různé výzvy
- ❑ IROP – územní rozvoj, zlepšování sužeb veřejné správy
- ❑ NAKI – aplikovaný výzkum
- ❑ Nadace OSF – různé výzvy, hlavně neformální vzdělávání, služby
- ❑ GAČR + TAČR – výzkumné projekty
- ❑ NPO – Národní plán obnovy

Projekty a programy pro knihovny

□ přehled:

➤ <http://ipk.nkp.cz/programy-podpory>

Fondy EHP a Norska

- pomoc ze zemí EHP a Norsko
 - Norsko, Lichtenštejnsko a Island
- 2014-2021
- Programy:
 - Výzkum, Vzdělávání, Kultura, Lidská práva, Občanská společnost, Zdraví, Sociální dialog,...

Čerpání z grantů

- ❑ časová náročnost
 - krátké výzvy
- ❑ administrativní náročnost
- ❑ spolufinancování
- ❑ možnost dalších financí do knihovny
- ❑ udržitelnost
- ❑ koncepčnost???
 - dočasný zdroj financí

Jak vnímáte knihovnu?

- Jak by měla vypadat ideální knihovna?
- Jaké služby nabízet?
- Mají ještě knihovny smysl?
- Mají knihovny nějakou budoucnost?

Děkuji Vám za pozornost

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

Martin Krčál
krca1@phil.muni.cz